

Landskap: Småland Upptecknat av: Fabian Karlsson
 Härad: Konga Adress: Boaryd, Väckelsång
 Socken: Väckelsång Berättat av: De äldsta i Boaryd m.fl. byar
 Uppteckningsår: 1938 Född år i Väckelsång

Vilsögång, förflyttning, bergtagning,
bartbydning.

Vilsögång och sägner om

skogsnuvan s. 1.

Förflyttning

" 11.

Bergtagning

" 13.

Bartbydning

" 15-

16

ACC. N:R. 5706

Landskap: Småland Upptecknat av: Fabian Karlsson
 Härad: Konga Adress: Boaryd, Väckelsång
 Socken: Väckelsång Berättlat av: De äldsta i Boaryd m. fl. byar
 Uppteckningsår: 1938 Född år i Väckelsång

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1.

Vilsregång och sägner om skogsnyvan.

I äldre tider har man ofta vid vandring i skog och på myr "faret vell". De övernaturliga väsen som vållat vilsregång har varit trollen och "skogsnyvan".

I Väckelsånga socken har trollen i Diskestads-skogen fört folk vilse. "Pinnö hereskap", de fina trollen på ön Pinnö, har roat sig med att locka vandrare vilse på den stora mossen Pinnomyr. Klade man "blett fövellad" gick det rejält säkra vätt igen. Man kunde gå och gå och komma åter till samma plats. Till sist blev den

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5706

Landskap: Småland Upptecknat av: Fabian Karlsson
 Härad: Konga Adress: Boaryd, Väckelsång
 Socken: Väckelsång Berättat av: De äldsta i Boaryd m. fl. byar
 Uppteckningsår: 1938 Född år i Väckelsång

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2.

villade så yr i huvudet att han sjö kände igen sitt eget hem. Förstod man, att man "gautt vell", så skulle man vränga trojan eller ännu bättre alla kläderna och så försöka att låsa Fader Vår svigt, så kunde man bli "rättvænseu" igen. Att utan skydd begiva sig ut på vandring i skogsmark i skymningen eller nattetid var särskilt farligt. Som skydd mot trollen bar man stål på sig. Bästa skyddsmedel mot "skojsnyvan" (skogsnuan) var bröd, man bar en "karm" (brödkant) i "lommen" (fickan). Skogsnuan höll till i de stora skogarna.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5706

Landskap: Småland Upptecknat av: Fabian Karlsson
 Härad: Konga Adress: Boaryd, Väckelsång
 Socken: Väckelsång Berättat av: De äldsta i Boaryd m.fl. byar
 Uppteckningsår: 1938 Född år i Väckelsång

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3.

Det var ett kvinnligt väsen. Hög man
 henne framifrån, visade hon sig som
 en förtrollande och förföriskt skön
 jungfru. Men råkade man få se henne
 på ryggen, då såg hon ut som ett
 bakkråg eller en ihålig rutten stubbe.
 Skogsnyttan sökte på alla sätt att
 få makt över människor som gavs
 ut i skogen. Om man hörde någon
 ropa på sig i skogen, så fick man se
 svara, ty det kunde vara skogsnyttan
 som ropade, och svarade man ja på
 hennes rop, då kom man i hennes våld.
 Om skogsnyttan berättas mängder historier.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5706

Landskap: Småland Upptecknat av: Fabian Karlsson
Härad: Konga Adress: Boaryd, Väckelsång
Socken: Väckelsång Berättat av: De äldste i Boaryd m. fl. Byar
Uppteckningsår: 1938 Född år i Väckelsång

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4

När en man som hette Pär en gång vandrade i skogen hörde han någon ropa "Är Pär här, är Pär här?" Men Pär han var förständig, han svarade inte, ty han förstod att det var skogsnuvan som ville äta honom.

En dag på värsidan skulle en man från Nöbbele socken "Jrea äpp järsgä" (laga gammal gårdsgård). När han arbetat en stund i skogen, så kom ett grant kvinnfolk till honom och bjöd på kringlor. Han tog emot och åt upp dem, men det var skogsnuvan han råkat ut för. När han åt av hennes kringlor, så fick

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5706

Landskap: Småland Upptecknat av: Fabian Karlsson
 Härad: Konga Adress: Boaryd, Väckelsång
 Socken: Väckelsång Berättat av: De äldsta i Boaryd m. fl. byar
 Uppteckningsår: 1938 Född år i Väckelsång

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV—
5—

han mak² över honom och han måste följa med henne. Mannen var försvunnen en lång tid, men till sist kom han åter till människor. Han hade rej farit illa under sin vistelse hos skogsruvan. Som osynliga hade de varit med och ätit och supit på varje bröllop, barnsöl, begravning och andra kalas som hållits i bygden, berättade han.

Liknande har hänt en annan man. Även han arbetade en dag med uppsättning av gårdsgård i skogen. Men han kom rej hem till Kvällen och var borta i flera dagar. Han gick skallgång efter

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5706

Landskap: Småland Upptecknat av: Fabian Karlsson
 Härad: Konga Adress: Boaryd, Täckelrång
 Socken: Täckelsång Berättat av: De äldsta i Boaryd m. fl. byar
 Uppteckningsår: 1938 Född år i Täckelrång

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6.

honon, och man lyckades få se honon
 i skogen. Men han flydde för folk och
 sprang undan som ett skrämt djur.
 Men så fick man se honon sitta vid
 en stor sten. Då smög man sig bakom
 stenen och kastade ett rep om mannen
 Han sade att skogsruvan hade "fövellat"
 honon, men den här mannen berättade
 aldrig för någon, vad som hänt honon
 under hans vistelse i skogen.

En vedhuggare, som höll på med
 famnuvedshuggning i skogen, fick en dag
 besök av skogsruvan, som sökte få
 honon i sitt våld. Han hade antagit

ACC. N:R. 5706

Landskap: Småland Upptecknat av: Fabian Karlsson
 Härad: Konga Adress: Bouryd, Väckelsång
 Socken: Väckelsång Berättat av: De äldsta i Bouryd m. fl. byar
 Uppteckningsår: 1938 Född år i Väckelsång

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7.

skepnad av hans hustru och som till
 honom med varma väfflar. Men mannen
 hustru hade nyss varit hos honom, så han
 förstod genast vad det var för besök.
 Hustrun hade ej hunnit laga till någ-
 ra väfflar på den korta tiden.

En ljärbrännare vakade en natt vid
 sin fjärdal. Då kom den granna skogs-
 snuvan till honom och försökte ljusa
 honom. Han frågade vad han hette, men
 mannen visste om, att man ej skulle
 uppa sitt namn för skogsnuvan. Han
 svarade, att han hette "Fasjälv". Men så
 blev skogsnuvan närgången. Då tog han

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5706

Landskap: Småland Upptecknat av: Fabian Karlsson
 Härad: Konga Adress: Boaryd, Väckelsång
 Söcken: Väckelsång Berättat av: De äldsta i Boaryd o. fl. byar
 Uppteckningsår: 1938 Född år i Väckelsång

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8

en skopa fjära och slängde på henne.
 Hon rusade bort i skogen och skrek:
 "Honke, Honke, han skaulla mina Bonke".
 Då hördes en dorr hört i skogen: "Hecken
 jore då?" Skogsmuvan svarade: "Ja själv".
 Då sade den hon kallade Honke: "Då ja
 själv ha jag, då jaur ja själv ha".

Några barn från Kåringeberg i Väckel-
 sängs socken hade en gång gått åt skogen
 för att plocka bär, men hela flocken råka-
 de komma vilse, man kunde omöjligt
 hitta hem igen. De minsta började gråta,
 men en större pojke hade hört omtalad,
 att man skall vränga kobjan om man

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5706

Landskap: Småland Upptecknat av: Fabian Karlsson
 Härad: Konga Adress: Boaryd, Väckelsång
 Socken: Väckelsång Berättat av: De äldsta i Boaryd m. fl. byar
 Uppteckningsår: 1938 Född år i Väckelsång

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

9.

råkar "fara velt". Han klädde av sig spritt naken och vände om så många kläder han hade. Och genast sågo barnen ståt han varifrån de kommit.

I skogen mellan Ringskult i Väckelsångs socken och Torakult i Nöbbelö socken brukade skogsnuvan ha sitt tillhåll. Efter mörkrets inbrott var man rädd för att gå "tråtomsväjen" (genvägen) genom den skogen. Man kunde ju råka ut för det farliga kvinnejaktet. För många år sedan skall en person kallad "Danjel i Angajäret" hava träffat skogsnuvan där. Han skulle en kväll besöka sin fästmo och gick stigen

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5706

Landskap: Småland Upptecknat av: Fabian Karlsson
 Härad: Flonga Adress: Boaryd, Väckelsång
 Socken: Väckelsång Berättat av: De äldsta i Boaryd m. fl. Byar
 Uppteckningsår: 1938 Född år i Väckelsång

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

10

genom skogen. Mitt i skogen mötte han sin fästemo, tyckte han, men det var skogsnuvan som antagit fästmons gestalt. Danjel pratade med henne och de följdes åt på stigen. Men så skulle han lägga armen om livet på henne och då kände han, att hon var ihälig i ryggen. "Men tulla du, hå dan ha du blett i ryggen," sade han. Då gav skogsnuvan upp ett hemskt gapskräll och försann i skogen.

En annan gång såkade "Nesse på Porö" ut för den där skogsnuvan. Då var hon klädd i gröna kläder och satt på en gårdsgård. Hon försökte locka Nesse till sig, men han aktade sig.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5706

Landskap: Småland Upptecknat av: Fabian Karlsson
Härad: Konga Adress: Boaryd, Väckelsång
Socken: Väckelsång Berättat av: Karl Andersson
Uppteckningsår: 1937 Född år 1862 Boaryd, Väckelsång

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

11.

Förflyttning.

Om huru en människa på övernaturligt sätt blivit förflyttad läng väg berättas en sägen. När en person i Östra Torsås en gång skulle gå till julottan råskade han på en underlig skjut. Det kom ett fint ekipage, som hade tvänne stora sättor förspända. Mannen lyckte det där var något riktigt lustigt, och han bad på skämt att få åka med till kyrkan, vilket han också fick. Skutsen höll in och mannen blev på. Men när han åkt med en liten stund, lyckte han det gick för sakta, man kom ingenstans.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5706

Landskap: Småland Upptecknat av: Fabian Karlsson
 Härad: Konga Adress: Borsyd, Häckelräng
 Socken: Häckelsräng Berättat av: Karl Andersson
 Uppteckningsår: 1937 Född år 1862 i Borsyd, Häckelräng.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

12

varför han ville stiga av och gå igen. Skjutsern stannade då och mannen fick stiga ur. Men nu kunde han inte alls förstå var han befann sig. Han lyckte att han hade äkt med bara en liten bit av vägen, varför han måste befinna sig i en trakt han kände till. Men på den lilla stunden han fått åka hade han blivit skjutsad ner till Hasslesbad i Blekinge, en resa på en sju eller åtta mil. Därden troddes ha gått fram genom luften för att det gått undan så fort. Vandrare i julnatten kunde få i tiden råka ut för många underliga ting.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5706

Landskap: Småland Upptecknat av: Fabian Karlsson
 Härad: Konga Adress: Boaryd, Väckelsång
 Socken: Väckelsång Berättat av: De äldsta i Boaryd on. fl. byar
 Uppteckningsår: 1938 Född år i Väckelsång

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

13

Bergtagning.

I trollsägnerna från trakten omfattas huru trollen bergtagit människor eller försökt att taga människor.

Om någon blivit bortförd av trollen, så säges den ha blivit "bergtagen".

Trollen i Vikabäckarna, Väckelsånga socken, tago en gång en kvinna, som fick gå i strängt arbete hos dem. En liknande sägen berättas från Skogsryd, Linneryds socken, där också trollen lyckades taga en kvinna.

På Stångsmåla i Linneryds socken och Pungsholmen i Nöbbele socken berättas huru trollen försökt taga kvinnor men misslyckats.

ACC. N:R. 5706

Landskap: Småland Upptecknat av: Fabian Karlsson
 Härad: Konga Adress: Boaryd, Väckelsång
 Socken: Väckelsång Berättat av: De äldsta i Boaryd m. fl. byar
 Uppteckningsår: 1938 Född år i Väckelsång

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

14

Det var mest kvinnor trollen ville iät,
 och särskilt sådana som nyligen fött
 barn, men som ej blivit kyrktagna.
 Dessa kvinnor troddes nämligen stå under
 trollens makt och inflytande tills de
 "gautt i körke". Deingo ej gå ut under
 bar himmel utan att bära stål på
 sig. Vanligen var det en ullsax, som
 skulle vara ett särskild bra skydd.
 I några trollsägner onstalas ett bälte
 hava räddat från bergtagning.
 En människa, som blivit tagen av trollen,
 kunde ej av egen vilja lämna dem.
 Med en hätta gjorde trollen en bergtagen osynlig.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5706

Landskap: Småland Upptecknat av: Fabian Karlsson
 Härad: Konga Adress: Boaryd, Väckelsång
 Socken: Väckelsång Berättat av: Se äldsta i Boaryd m. fl. byar
 Uppteckningsår: 1938 Född år i Väckerång

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

15.

Bortbyting.

Från människorna ville trollen stjäla småbarn. Därför fick man ej bära ett odöpt barn utomhus. Man måste även vara försiktig när man gick ut och in genom dörren, ty ett troll kunde osynligt smita in till barnet. I barnets vagn skulle ligga stål. Trollen har också försökt byta bort sina egna fula trollungar mot människobarn. Ett fullt och efterblivet barn, som inte var så kvickt och lättlärt som andra barn, det sade man vara en "bortbyting", en trollung, som man fått i stället för eget barn.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5706

Landskap: Småland Upptecknat av: Fabian Karlsson
 Härad: Konga Adress: Boaryd, Väckelsång
 Socken: Väckelsång Berättat av: De äldsta i Boaryd m. fl. byar
 Uppteckningsår: 1938 Född år i Väckelsång

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

16

En "fjunkte" eller en person som var litet
 liten till förståndet, sådes också vara en
 bartbyting, ty trollen ansågs vara mycket
 dumma. Missfäukte man att man fått
 en trollunge, då skulle man skrämna
 trollen som haft den. Man eldade upp
 i bakugnen, och så satte man trollens
 unge på "gresten" (brödspaden) och låtrade
 att man ville sätta in den i den lita
 bakugnen. Då kom trollen i en hast till-
 baka med det stulna människobarnet,
 ty trollen ville ej ha sin egen unge uppbänd.
 Osynligt vaktade trollen sin unge och såg
 till, att den ej for illa hos människorna.

Skriv endast på denna sida!